

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

471:A PLENARSESSIONEN DEN 4—5 MAJ 2011

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: En integrerad industripolitik för en globaliserad tid – Med konkurrenskraft och hållbar utveckling i centrum”

KOM(2010) 614 slutlig

(2011/C 218/07)

Föredragande: **Joost VAN IERSEL**

Medföredragande: **Enrico GIBELLIERI**

Den 28 oktober 2010 beslutade Europeiska kommissionen att i enlighet med artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: En integrerad industripolitik för en globaliserad tid – Med konkurrenskraft och hållbar utveckling i centrum”

KOM(2010) 614 slutlig.

Rådgivande utskottet för industriell omvandling (CCMI), som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 4 april 2011.

Vid sin 471:a plenarsession den 4–5 maj 2011 (sammanträdet den 4 maj 2011) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 119 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 EESK välkomnar meddelandet om industripolitik som ett huvudinitiativ inom ramen för Europa 2020-strategin. Kommittén ställer sig mycket positiv till helhetsperspektivet och en bättre samstämmighet mellan EU:s politik på olika områden samt en förbättrad samordning av EU:s och medlemsstaternas industripolitik. Målet är en hållbar, konkurrenskraftig europeisk industrisektor i den globala ekonomin.

1.2 EESK uppmanar rådet och kommissionen att utarbeta en förteckning över prioriteringar och tidsfrister med utgångspunkt i meddelandet och rådets slutsatser på området ⁽¹⁾.

1.3 Enligt kommitténs uppfattning bör de stärkta sambanden mellan olika politikområden leda till integrerade förhållningssätt på en fullbordad inre marknad inom en social marknadsekonomi genom smart lagstiftning, forskning, utveckling och innovation, tillgång till finansiering, energieffektiv och koldioxidsnål ekonomi, miljöpolitik, transportpolitik, konkurrenspolitik, samsättningspolitik, bättre färdigheter och kompetens, handelspolitik och därtill kopplade frågor samt tillgång till råvaror.

1.4 I och med strävan att rationalisera den interna planeringen och samordningen mellan EU-institutionerna och fokusera på ett närmare samarbete mellan EU och medlemsstaterna, ställs en förbättrad förvaltning av den framtida industripolitiken i centrum. Medlemsstaterna bör sinsemellan stärka samordningen. Även regioner och storstadsområden bör ta sitt fulla ansvar. I korthet kan sägas att både kopplingarna mellan olika förvaltningsnivåer och mellan olika sektorer i Europa bör stärkas om man ska kunna hålla jämna steg med utvecklingen i andra världsdelar.

⁽¹⁾ Slutsatser antagna av rådet (konkurrenskraft) den 10 december 2010 (ref. 17838/10). Positiv inledning av Europeiska rådet den 4 februari 2011 om energi och främjande av innovation.

1.5 EESK betonar betydelsen av årliga kommissionsrapporter om nationell industripolitik som bör inriktas på gemensamma målsättningar. Rapporterna bör diskuteras öppet för att förbättra samordningen och främja bästa praxis samt bidra till rättvisa marknadsvillkor i Europa.

1.6 EESK framhåller vikten av adekvata privata och offentliga finansieringsresurser för att kompensera för nedskärningar i budgeten för konkurrenskraft och innovation. EESK välkomnar varmt insatserna för förbättrade gränsöverskridande villkor för riskkapital och förslagen till offentliga och privata projektobligationer från EU för investeringar i energi, transporter och IKT (?). Projektobligationer för andra områden, exempelvis forsknings- och demonstrationsprojekt, bör undersökas. Struktur- och sammanhållningsfonderna måste också vara inriktade på industripolitiska mål, och nya innovationsidéer bör utvecklas för att locka privatkapital till industrin.

1.7 Industripolitiken avser alla slags sammanlänkade tillverkningsområden och tjänster. Gränserna mellan olika sektorer blir allt vagare. Små och medelstora företag blir allt viktigare både vad gäller mervärde och som en källa till nya arbetstillfällen. Dessa faktorer förutsätter smart, övergripande och sektorspecifik lagstiftning och därtill kopplade åtgärder. Hänsyn måste tas till komplexiteten i internationella nätverk och integrerade tillverkningsprocesser.

1.8 På grund av de invecklade strukturerna och inbördes förbindelserna betonar EESK behovet av (gemensamma) åtaganden från privata och offentliga intressenters sida i form av högnivågrupper, teknikplattformar, sociala dialoger och utbildningsprogram.

1.9 EESK vill särskilt fästa vikt vid följande prioriteringar:

- Behovet av smart lagstiftning, rättssäkerhet, adekvata bedömningar och efterhandsutvärderingar.
- Tillgång till finansiering på EU-nivå: Sjunde och åttonde ramprogrammet för forskning, konkurrenskrafts- och innovationsprogram (CIP) (?), EIB och EIF, särskilt för små och medelstora företag.
- Innovationsunionen bör ha mycket starka kopplingar till industripolitiken, i synnerhet inom möjliggörande teknik och energiintensiva branscher.
- Samordning inom och mellan kunskapskedjor, såsom forskningscentrum, universitet och företag, bör främjas.
- Ett europeiskt patent är ett test på industripolitikens trovärdighet.

(?) Se Årlig tillväxtöversikt, avdelning 9, KOM(2011) 11 slutlig.

(?) Ramprogram samt konkurrens- och innovationsprogram.

— Anställda bör göras delaktiga och få möjlighet att delta.

— Utbildning och fortbildning på alla nivåer är parallellt med åtgärder för att främja företagande av största vikt för att säkerställa en stabil sysselsättning av hög kvalitet och med adekvata och hållbara löner. Bästa praxis bör spridas.

— Den globala utvecklingen ställer krav på en aktiv handelspolitik och effektiv marknadstillsyn och förutsätter otvetydigt ett gemensamt ställningstagande för att uppnå rättvisa villkor globalt.

— Med en resurseffektiv och koldioxidsnål ekonomi i Europa bör man kunna ställa krav på att liknande standarder respekteras av EU:s handelspartners.

— Tryggad tillgång till råvaror och energikällor av olika slag.

2. Inledning

2.1 Den nya industripolitiken inleddes i april 2004 (?). Efter en lång avreglerings- och privatiseringsprocess fortsatte en lång rad olika nationella industripolitiska koncept att dominera.

2.2 På EU-nivå gav man företräde åt ramvillkor som främjade företag. Sektorspecifika analyser genomfördes.

2.3 EESK deltog aktivt i denna utveckling och uttalade sig i en rad yttranden om det växande intresset för sektorer och deras utmärkande drag på EU-nivå (?).

2.4 Omständigheterna förändras dock ständigt. På grund av den finansiella och ekonomiska krisen, bristande enighet om styret på EU-nivå och stora skillnader i industriell framgång mellan medlemsstaterna påverkas EU:s möjligheter att möta förändringarna.

2.5 Dessutom har nya frågeställningar och utmaningar för samhället vuxit fram, exempelvis den åldrande befolkningen, klimatskydd och hållbar utveckling, tillgång till energi, ökad globalisering, kunskapsamhället och det digitala samhället samt förändringar på arbetsmarknaden.

2.6 Innovation står på dagordningen; både sådan innovation som inspireras av pågående forskning och ny teknik och sådan innovation som drivs på av ökad konkurrens på hemmamarknaderna och utomlands.

2.7 Under det senaste årtiondet har utbildning och fortbildning på alla nivåer alltmer framhållits som en central prioritering.

(?) KOM(2004) 274 slutlig.

(?) Yttrandena återfinns här: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.sv.entreprises-and-industry>

2.8 Trots tydliga framsteg utgör fragmentering av inre marknaden och bristande fokus fortfarande konkreta problem, delvis på grund av oförenliga förhållningssätt till företagande. Alltför ofta ignorerar man sambandet mellan fullbordandet av inre marknaden och industripolitiken. EESK har vid flera tillfällen framhållit hur viktigt det är att skapa de rätta villkoren med hänsyn tagen till skräddarsydda bestämmelser för olika sektorer och tematiska frågor där de vitt skilda globala värdenäten tas i beaktande.

3. Nyheter i meddelandet

3.1 Industripolitiken handlar i första hand om att bevara en stark tillverkningsindustri i Europa och göra samhällsaktörer och andra intressenter medvetna om att Europa måste utvärdera och införa anpassade villkor för att stärka industrin – såväl tillverkningsindustrin som tjänstesektorn – och se till att den utvecklas framgångsrikt både på hemmaplan och utomlands.

3.2 Den utmaning vi nu står inför med tilltagande osäkerhet och orättvisa villkor, tuff konkurrens och dagordningar som fastställs av andra aktörer på den internationella arenan måste industripolitiken hantera genom att etablera en ram som ligger till grund för en stark industriell bas i Europa för både investeringar och skapande av nya arbetstillfällen.

3.3 Industripolitik utgör ett av huvudinitiativen i Europa 2020-strategin tillsammans med andra huvudinitiativ och viktiga områden såsom innovation, kompetens, handel och inre marknaden. Helhetsperspektivet stärker behovet av effektiv samordning och samstämmighet mellan **all** EU-politik. Samordning och samstämmighet parallellt med en överskådlig och synlig EU-politik måste bidra till att främja tekniska framsteg och innovation (i synnerhet viktig möjliggörande teknik), omstrukturering, nya arbetstillfällen av hög kvalitet⁽⁶⁾ och europeisk närvaro på internationella marknader.

3.4 Ett nytt instrument är kommissionens förslag om konkurrenskraftsanalyser genom ett bedömningsförfarande som måste sträcka sig längre än enbart pris- och kostnadskonkurrens och även omfatta investerings- och innovationsaspekter.

3.5 Industripolitikens externa dimension, som så ofta glöms bort, ges prioritet. Detsamma gäller den ökade tonvikten på tillgång till råvaror som ett grundläggande villkor för alla former av industripolitik.

3.6 Ny tonvikt läggs på en integrerad övergripande strategi i kombination med sektorspecifika tillämpningar och skräddarsydda tillvägagångssätt, kravet att beakta sambandet mellan olika sektorer och kopplingarna mellan värde- och försörjningskedjorna (avgörande för små och medelstora företag), nätverk och kluster, effekterna av affärstjänster och tillgången till finansiering.

⁽⁶⁾ Se EESK:s yttrande om "Innovativa arbetsplatser: Källa till produktivitet och högkvalitativa arbetstillfällen", som antogs den 18.3.2011 (ännu ej offentliggjort i EUT), i synnerhet punkt 2.6.

3.7 Parallellt med kontinuerliga förändrings- och omstrukturingsprocesser i stora delar av den europeiska industrin, lyfter kommissionen fram nya sektorer som kännetecknas av växande investeringar och nya arbetstillfällen såsom rymdsektorn⁽⁷⁾, nya säkerhetstjänster, kultursektorn och den kreativa sektorn.

3.8 Enligt EESK:s uppfattning är kommissionens förslag mycket viktigt och ambitiöst. Det grundar sig på artikel 173 i Lissabonfördraget och innebär att man offentliggör årliga rapporter om det aktuella läget och utvecklingen av den nationella industripolitiken som ska stärka gemensamma analyser och gemensamt överenskomna strategier och politiska riktlinjer.

3.9 EESK välkomnar att rådet (konkurrenskraft) ger sitt fulla stöd till ramen för strategiska insatser på EU-nivå som kan bidra till att skapa en gemensam syn på prioriteringar. Viktigast av allt är dock att rådet understryker behovet av samordning av medlemsstaternas industripolitik.

4. Allmänna kommentarer

4.1 Med tanke på omständigheterna anser EESK att meddelandet om industripolitik och rådets slutsatser kommer i helt rätt tid.

4.2 Industripolitiken som ett huvudinitiativ inom ramen för Europa 2020-strategin är ett bevis på att kommissionen är fast besluten att utarbeta en samordnad strategi både på EU-nivå och i medlemsstaterna. Medlemsstaternas åtagande är av avgörande betydelse.

4.3 EESK betonar vikten av en konkurrenskraftig, hållbar tillverkningsindustri i Europa. För det krävs en stark industriell bas, kopplad till tjänster som är avgörande för industrin. Tillförlitliga källor har uppmärksammat en gradvis förändring inom sysselsättningen, från tillverkning till industrirelaterade tjänster, och inte enbart i form av insatsvaror utan även tjänster som tillhandahålls av tillverkarna själva⁽⁸⁾.

4.4 En kraftfull politik är av största betydelse för framtiden: smart energi, nanoteknologi och biovetenskap, nya material, företagstjänster och social media samt behovet av att bredda IKT. Europa har inget Apple och inget Google! Kina kommer snabbt ikapp och har redan gått om Europa på vissa områden.

4.5 EU är i akut behov av en vision och ett program för att öka investeringarna i produktion och produktivitet. Tydligt angivna gemensamma principer för insatser inom EU och medlemsstaterna bör skapa incitament för företag och offentliga myndigheter att anta ambitiösa investeringsprogram.

⁽⁷⁾ EESK betonar rymdindustrins särskilda betydelse för utvecklingen av avlägsna områden och landsbygdsområden.

⁽⁸⁾ Se bland annat *Les secteurs créateurs d'emploi à court-moyen terme après la crise* (Centre d'analyse stratégique – kopplat till Frankrikes premiärminister, november 2010).

4.6 Industripolitiken bör understödjas av adekvata privata och offentliga finansieringsresurser. De budgetbegränsningar som håller på att genomföras bör kompenseras genom andra gemensamt överenskomna finansiella medel⁽⁹⁾.

4.7 EESK ser tre huvudteman som bör vidareutvecklas under de kommande åren:

- Sammankopplingen och samspelet mellan ett brett spektrum av sektoriell och sektorsövergripande EU-politik.
- Komplexa internationella nätverk och integrerade tillverkningsprocesser⁽¹⁰⁾.
- Utvärdering och stärkt samordning av den nationella politiken på EU-nivå och mellan medlemsstaterna.

4.8 I och med strävan att rationalisera den interna planeringen och samordningen mellan EU-institutionerna och fokuseringen på ett närmare samarbete mellan EU och medlemsstaterna ställs en förbättrad förvaltning av den framtida industripolitiken i centrum.

4.9 Medlemsstaterna utvecklar sina egna strategier och mål för industrin. För att göra EU:s nya industripolitik mer framgångsrik bör rådet vidareutveckla konkurrenskraftsrådets slutsatser som underlag för ett mer intensivt samarbete.

4.10 EESK instämmer helt i behovet av en integrerad helhetsstrategi. Stärkta samband mellan olika politikområden är en viktig aspekt av en hållbar social marknadsekonomi i Europa. Det bör leda till ett integrerat perspektiv på Europas industripolitiska framtid på inre marknaden genom smart lagstiftning, forskning, utveckling och innovationspolitik, tillgång till finansiering, energi- och koldioxidspolitik, miljöpolitik, transportpolitik, konkurrenspolitik, bättre färdigheter och kompetens, handelspolitik och därtill kopplade frågor samt tillgång till råvaror. Genom sektorsspecifika strategier ökar möjligheterna. Dessa frågor behandlas i separata meddelanden⁽¹¹⁾.

4.11 EESK välkomnar en effektiv konkurrenskraftsanalys som till en början bör genomföras selektivt.

4.12 Av avgörande betydelse är att EU:s finansiella resurser inom FoU bevaras och till och med utökas. Storskaliga europeiska EU-projekt – på energiområdet till exempel – och anläggning av alleuropeisk infrastruktur, som medfinansieras av ett medlemsland eller flera, bör ge hävstångseffekter.

⁽⁹⁾ Tyskland har exempelvis nyligen ökat sin innovationsbudget med 20 %.

⁽¹⁰⁾ Se EESK:s yttrande om "Värde- och försörjningskedjans utveckling i ett europeiskt och globalt sammanhang" (EUT C 168, 20.7.2007, s. 1).

⁽¹¹⁾ LeaderSHIP 2015, en strategi som lanserades 2005 för den europeiska rederisektorn, är det första exemplet på denna metod.

4.13 Industrikluster växer ofta fram i traditionella industriområden som utvecklas kontinuerligt genom nya investeringar, teknik och innovation, värdekedjor, kompetens och färdigheter och regionalt och internationellt nätverkssamarbete⁽¹²⁾. Högt utvecklade regioner driver på utvecklingen i Europa.

4.14 Kommittén är övertygad om att integrerade politiska riktlinjer och åtgärder på EU-nivå i kombination med ökad insyn och mer aktuell, löpande information om utvecklingen på nationell nivå avsevärt kommer öka möjligheterna att uppnå lika marknadsvillkor och en stabil inre marknad som står i centrum för den europeiska integrationen.

4.15 Information och analyser är centrala element. EESK vill ge kommissionen en eloge för det utförliga analytiska arbete som utförts. Djupgående analyser och exakta och jämförbara data på EU-nivå är avgörande för all politik. En noggrannare och mer framåtblickande övervakning och utvärdering kräver tillförlitlig statistik om dynamiska, aktuella trender⁽¹³⁾. Trots att det har gjorts stora framsteg finns det mycket kvar att göra.

4.16 Vid sidan av nationell statistik fyller Eurostat en viktig funktion. Eurostat bör vara tillräckligt rustat för att samla in korrekta uppgifter och i tid analysera europeiska och internationella trender och dynamiska processer. Myndigheten bör ges ökade möjligheter att få tillgång till uppgifter. Informationen bör göras tillgänglig så snabbt och fullständigt som möjligt.

5. Styret på EU-nivå – sektoröverskridande och specifika strategier: sektorer och värdenät

5.1 När kommissionens insatser på olika områden samordnas under ett och samma koncept ställs krav på ökade kontakter mellan ämnesområden för att öka synligheten och effektiviteten.

5.2 Industripolitiken förblir i viss mån nationell. Den förteckning i meddelandet över områden där EU (kommissionen, rådet och Europaparlamentet) har skyldighet att agera eller skulle kunna agera är också imponerande. Mot den bakgrunden erbjuder den sammanhängande ramen för Europa 2020-strategin lovande möjligheter.

5.3 Vi stöder kommissionens politiska prioriteringar. Kommissionens roll är emellertid inte alltid tydligt definierad, delvis på grund av bristande formell behörighet på ett antal områden. I vissa sektorer, som energi, fortsätter nationella mål och förfaranden att dominera och kommissionens och medlemsstaternas befogenheter utövas inte på ett samordnat sätt.

⁽¹²⁾ Detta illustreras av utvecklingen i ett antal regioner och storstadsområden runt om i Europa där omoderna industriella strukturer ersätts av framtidsinriktade investeringar och ny dynamik.

⁽¹³⁾ EESK har tidigare tagit upp detta i en informationsrapport med titeln "En sektorsinriktad studie om utlokalisering", i vilken man kunde konstatera att det fanns brister i jämförbarheten av de uppgifter som kommissionen utgick från.

5.4 Följaktligen bör man stärka maktbefogenheten och effektiviteten hos rådet (konkurrenskraft), som i samarbete med kommissionen fastställer mål och ansvarar för lagstiftningen på en lång rad områden.

5.5 EESK uppmanar rådet och kommissionen att utarbeta en åtgärdsförteckning över prioriteringar, åtföljd av en tidsplan. Prioriteringarna bör även omfatta ekonomisk infrastruktur såsom avancerade transportnät, diversifierade energikällor och tillgången till dessa samt den digitala agendan och IKT.

5.6 Den inre marknadens externa dimension och målet om rättvisa globala marknadsvillkor ställer allt större krav på en aktiv handelspolitik och en effektiv europeisk diplomatik.

5.7 Än en gång genomgår industrin en genomgripande omvandling som drivs på av FoU och innovation, ändrad lagstiftning samt internationella industri- och tjänstemarknader. Utvecklingen påverkar alla sektorer. De prioriteringar som fastställts i EU:s arbetsprogram bör återspegla utvecklingen så att de rätta ramvillkoren kan säkerställas, och innehålla en konkret dagordning som kan ge vägledning och säkerhetsgarantier i samband med investeringar i industrin. En stabil, långsiktig lagstiftningsram är nödvändig.

5.8 Förhållandet mellan industripolitiken och inre marknaden är av avgörande betydelse. Kommittén är övertygad om att besluten om inre marknadsakten, tillsammans med en mer specifik industripolitik, tydligt kommer att bekräfta kommissionens och EU:s roll och behovet av lika marknadsvillkor inom EU.

5.9 EESK framhåller än en gång hur viktigt det är att bevara målet att avsätta 3 % av BNP till FoU. Det är viktigt att finansiella nedskärningar inte skadar starka innovativa krafter.

5.10 För att öka effektiviteten och mervärdet av politiken och de finansiella instrumenten har EESK i ett flertal yttranden uttalat sitt stöd för sektorspecifika högnivågrupper, teknikplattformar, incitament till innovationskluster och gränsöverskridande samarbete mellan forskningspaneler och forskningscentrum som alla erhåller stöd från EU. Demonstrations- och förebildsprojekt bör utvecklas.

5.11 Till framgångsrika projekt hör pionjärmarknadsinitiativet för sex viktiga sektorer med syftet att minska hinder för produkter och tjänster⁽¹⁴⁾. I samma anda bör EU lansera nya industriprojekt, t.ex. miljövänliga och energieffektiva fordon, avskiljning och lagring av koldioxid, alleuropeiska nät, rymdsatsningar och viktig möjliggörande teknik.

⁽¹⁴⁾ I pionjärmarknadsinitiativet identifierades följande sex marknader: e-hälsovård, skyddstextilier, hållbart byggande, återvinning, biobaserade produkter och förnybara energikällor.

5.12 EESK anser att antagandet av ett europeiskt patent sätter industripolitikens trovärdighet på prov. I väntan på att ett europeiskt patent kan antas för hela EU, bör ett begränsat antal länder ta ledningen och inleda arbetet.

5.13 Mer generellt kan sägas att skyddet av immateriella rättigheter är en viktig prioriteringsfråga i dag.

5.14 Sektorspecifika strategier är mycket viktiga när det gäller att säkerställa bättre och mer riktad lagstiftning och utveckla de instrument och åtgärder som krävs.

5.15 Trots det har globaliseringen, uppdelningen av försörjningskedjorna över landsgränserna och det starka ömsesidiga beroendet aktörer emellan gjort att en traditionell sektorspecifik syn på industrin utifrån ett politiskt perspektiv har blivit mindre relevant. Det innebär inte att man förnekar att en del sektorer präglas av ytterst specifika problem, men dessa bör lösas från fall till fall utifrån ett europeiskt perspektiv.

5.16 Ett flexibelt, sektorspecifikt förhållningssätt skapar möjligheter till ett framgångsrikt åsiktsutbyte och är en god grund för offentliga och privata intressenters åtagande. Förutom kommissionen och myndighetstjänstemän ingår här företag, forskningsinstitut, (högre) utbildning, arbetsmarknadsparterna, icke-statliga organisationer och representanter för den regionala nivån.

6. Centrala specifika frågor

6.1 Industripolitiken är ett övergripande begrepp med ett antal därtill kopplade och sammanlänkade områden.

6.2 **Tillgång till finansiering och stöd** utgör allvarliga flaskhalsar som man måste ta itu med snarast. EESK välkomnar varmt insatserna för förbättrade gränsöverskridande villkor för riskkapital och förslagen till offentliga och privata projektobligationer från EU för investeringar i energi, transporter och IKT⁽¹⁵⁾. Projektobligationer för andra områden, exempelvis forskningsprojekt, bör undersökas. Även andra åtgärder bör övervägas, häribland system för skattelättnader.

6.3 I synnerhet små och medelstora företag har drabbats av finanskrisen. Nya innovationsidéer måste utvecklas för att locka privatkapital till industrin, till exempel genom s.k. *crowd funding*. EESK föreslår att kommissionen anordnar rundabordssamtal med externa intressenter för att undersöka på vilka sätt man kan locka kapital till industriella investeringar. Praxis från olika håll i världen bör undersökas, och goda idéer och tillvägagångssätt bör spridas.

6.4 EESK rekommenderar att även EIB tillsammans med EUF uppmuntras i sina ansträngningar att utveckla riktade instrument för att hjälpa europeiska småföretag att växa.

⁽¹⁵⁾ Se fotnot 2.

6.5 EIB:s roll är än viktigare med tanke på dess roll som förebild för andra privata investerare och som katalysator för att locka ytterligare finansiering. Detta omfattar även främjande av långsiktiga investeringar som är nödvändiga för utvecklingen av innovativa processer. Sociala kriterier och miljökriterier bör integreras i lån från EIB och efterhandsutvärderingar bör göras av effekterna av EIB-investeringar i europeisk industri i stort, och på möjligheterna att uppnå EU:s mål.

6.6 När det gäller det sjunde och åttonde ramprogrammet ställer sig EESK positiv till att kommissionen i allt större utsträckning fäster vikt vid innovativa industriella projekt och (gränsöverskridande) samarbete.

6.7 I dagsläget är EU-stödet till FoU inriktat på spridning och fördjupning av kunskap. Projekt som ligger i linje med EU:s teknologiplattformar bör stödjas, precis som Europeiska institutet för innovation och teknik⁽¹⁶⁾. EESK förespråkar ytterligare förenklingar i genomförandet. EU:s medel bör investeras på ett målinriktat sätt i syfte att skapa en multiplikatoreffekt för offentliga och privata investeringar.

6.8 Detta innebär att det åttonde ramprogrammet, parallellt med grundforskning, även måste drivas på av industripolitiska målsättningar. För storskaliga industriprojekt krävs i alla händelser en effektiv samordning mellan (centraliserade) EU-anslag och nationella anslag.

6.9 Detsamma gäller programmet för konkurrenskraft och innovation för små och medelstora företag inom energi, IKT och företagande.

6.10 Man bör betrakta utvecklingen i regioner som är beroende av en enda industri med nya ögon för att på ett effektivare sätt främja diversifiering av industrin. Hållbar utveckling kommer att stödjas genom EU-stöd till miljöprojekt för låga koldioxidutsläpp.

6.11 Sambandet mellan **innovation** och industripolitik är uppenbart. Innovation är ett mycket brett område som också täcker frågor av icke-teknisk karaktär. Huvudinitiativen för innovation och industripolitik har i stort sett samma inriktning och gemensamma målsättningar som innovationspartnerskap. Detta bidrar till att främja effektiviteten och synligheten.

6.12 En eventuell avindustrialisering måste undvikas genom att man stärker kopplingen mellan innovation och industri⁽¹⁷⁾, bland annat genom inriktningen på viktig möjliggörande teknik. Förutsättningarna för vetenskapsdrivna industrier bör förbättras.

6.13 Politiken för forskning och innovation på nationell nivå och EU-nivå har nära samband med industripolitiken, i

synnerhet under trycket av minskade budgetar och satsningar i andra världsdelar. Oroväckande är också företagens minskade utgifter till forskning och utlokalisering av forskning.

6.14 Omsättningen av forskning och vetenskap till produkter via tillämpad teknologi förblir en svaghet i Europa. Även om grundforskning fortfarande är av central betydelse framhåller EESK behovet av en effektiv, hållbar och snabbare övergång från laboratorier till den verkliga ekonomin.

6.15 Mål i övergångsprocessen mot en energi- och koldioxidnål ekonomi kan skapa ytterligare möjligheter till pionjärsatsar inom innovation.

6.16 Förbättrad samordning inom och mellan kunskapskedjorna bör ges hög prioritet och diskuteras bland alla berörda parter inom den offentliga och privata sektorn för att överbrygga klyftor och främja mervärdet och effektiviteten.

6.17 Universiteten har ännu inte helt intagit sin roll som en integrerad del av kunskapstriangeln. Tonvikten måste ligga på öppna och gränsöverskridande nät mellan universitet och näringsliv. EU bör fästa stor vikt vid att främja en sådan utveckling.

6.18 Europa 2020-strategins **sociala kapitel** täcker olika ämnen. Skapandet av nya arbetstillfällen genom privata investeringar samt genom försörjnings- och värdekedjan och småföretagen är ett centralt inslag. Den målsättningen kan också bidra till att stärka allmänhetens stöd till strategin.

6.19 Anställda bör göras delaktiga och få möjlighet att delta i processen. EESK betonar behovet av en effektiv social dialog och främjandet av gemensamma målsättningar och åtaganden i denna tid av dynamiska förändringar. En social dialog är också en förutsättning för att man ska kunna hitta socialt accepterade lösningar och skapa förtroende för den ekonomiska omvandlingen. Än viktigare är att en social dialog kan bidra till att stärka medvetenheten och acceptansen hos allmänheten.

6.20 Medlemsstaterna har sina egna traditioner på området. Enligt EESK:s uppfattning bör arbetstagare få möjlighet att delta och medverka på företagsnivå samt på regional, nationell och europeisk nivå för att främja engagemang och bidra till att skapa förändringar. På EU-nivå är sektorspecifika sociala dialoger ett mycket värdefullt verktyg som kommissionen bör fortsätta att stödja och främja på de områden där de inte finns.

6.21 **Utbildning och fortbildning** på alla nivåer är den främsta prioriteringen. Analyser av arbetsmarknaden (på branschnivå) bör ligga till grund för riktlinjer för läroplaner när det gäller kompetenskrav på medellång till lång sikt. Könsskillnader på arbetsmarknaden måste elimineras. På vissa områden, exempelvis när det gäller ingenjörer och andra tekniska yrken, är klyftan mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden oroväckande. Entreprenörskap bör främjas.

⁽¹⁶⁾ De första tre kunskaps- och innovationsgrupperna håller på att ta form.

⁽¹⁷⁾ Se bland annat "The de-industrialisation of Europe. There is no more time to lose!", Académie Royale de Belgique, 2010.

6.22 Riktlinjer och spridning av bästa praxis krävs för att utforma läroplaner för (högre) utbildning⁽¹⁸⁾. EESK uppmanar kommissionen att stärka sina åtaganden på det området.

6.23 **Den globala utvecklingen** ställer krav på en aktiv handelspolitik på EU-nivå. Arbetsfördelningen mellan "högvärdiga" och "lågvärdiga" länder blir allt tydligare. En omfattande ekonomisk och social utveckling sker i snabb takt, i synnerhet i Asien. Att skapa rättvisa konkurrensvillkor globalt blir därför allt viktigare när det gäller miljöstandarder och sociala standarder, ömsesidigt marknadstillträde, immaterialrätt⁽¹⁹⁾, osv.

6.24 EESK insisterar på att man i allt beslutsfattande på EU-nivå och i samband med bedömningar av framtida lagstiftning tar hänsyn till kravet på rättvisa globala konkurrensvillkor. Parallellt med det bör bättre övervakning och effektivare marknadstillsyn införas i EU. Tullkontrollernas befogenheter bör stärkas.

6.25 Betydelsen av standardisering kan inte överskattas som ett centralt verktyg på inre marknaden. Amerikanska och kinesiska företag uppfyller ofta dessa standarder spontant, eftersom de är föregångare.

6.26 EESK betonar sambandet mellan industripolitiken och handelspolitiken och andra därtill kopplade frågor. Artificiella hinder för handel och investeringar i andra delar av världen måste bekämpas. Förhandlingar om dessa frågor kan gå utöver WTO:s ram och måste ske inom bilaterala eller andra multilaterala ramverk. Industripolitikens externa dimension innebär att EU måste tala med gemensam röst i alla internationella ekonomiska forum⁽²⁰⁾.

6.27 De begränsningar i råvarutillgången som EU:s handelspartner tillämpar måste bekämpas med full kraft. EESK välkomnar rekommendationerna om åtgärder beträffande kostnader för råvaror och marknadskonsolidering inom gruvsektorn. Spekulation på marknaderna för basvaror är ett annat område som man måste ta itu med.

6.28 Politiska instrument måste analyseras och utformas noga med avseende på deras inverkan på industrins konkurrenskraft, utan att detta påverkar de mål och normer på energi- och klimatområdet som man enats om inom EU⁽²¹⁾. Med en resurseffektiv och koldioxidsnål ekonomi i Europa bör man kunna

ställa krav på att liknande standarder tillämpas av EU:s handelspartner⁽²²⁾. Den bästa lösningen är multilaterala avtal. Handels-sanktioner bör undvikas.

6.29 När det gäller **sociala normer** hänvisar EESK till ILO-deklarationen från 1998 om grundläggande arbetsnormer för diskriminering, barnarbete och tvångsarbete samt fackliga friheter och kollektivavtal⁽²³⁾. ILO:s konventioner är mer konkreta, men det finns ett antal länder som inte undertecknat eller genomfört dem.

6.30 Företagens sociala ansvar måste säkerställas internationellt med utgångspunkt i ILO:s deklarerationer och OECD:s riktlinjer och andra internationellt erkända instrument⁽²⁴⁾. Företag har börjat hänvisa till sitt sociala ansvar som ett sätt att stärka sin image.

7. Sambandet mellan den nationella industripolitiken och EU

7.1 Trots att skillnader föreligger mellan olika delstater fungerar den amerikanska ekonomin med en marknad och en federal regering. Detsamma gäller Kina och andra länder.

7.2 I Europa däremot har medlemsstaterna sina egna industripolitiska system⁽²⁵⁾. Mönstret skiljer sig åt i stor utsträckning på grund av skilda nationella beslutsstrukturer och traditioner, specifika kopplingar mellan de offentliga och privata sektorerna och skilda ekonomiska strukturer och komparativa fördelar. Dessutom kan den rådande krisen leda till att aktörer frestas att tillämpa dold protektionism.

7.3 På grund av alla dessa skillnader skiljer sig resultatet i stor utsträckning åt vad gäller ekonomisk tillväxt och sysselsättning åt i stor utsträckning. Rådet efterlyser med eftertryck årliga rapporter om den nationella industripolitikens utveckling. Med tanke på kommissionens begränsade behörighet på området är det inte någon lätt uppgift.

7.4 En av de främsta målsättningarna med Europa 2020-strategin är att föra EU och medlemsstaterna närmare varandra. Kommissionens rapporter kan utgöra ett kompletterande inlag i styrningen på EU-nivå. Insyn, framgångsrika exempel och bästa praxis kan leda till en positiv gemensam utveckling av synen på förvaltning, och bör väcka diskussion i rådet om de olika industripolitiska begreppen och deras konkreta resultat.

⁽¹⁸⁾ Se EESK:s yttrande om "Universitet för Europa", (EUT C 128, 18.5.2010, s. 48).

⁽¹⁹⁾ Se meddelandet om handelspolitik (SEK(2010) 1268).

⁽²⁰⁾ Se EESK:s yttrande "Den europeiska industripolitikens externa dimension – tar EU:s handelspolitik verkligen hänsyn till den europeiska industrins intressen?" (Se sidan 25 i detta nummer i EUT) och EUT C 128, 18.5.2010, s. 41.

⁽²¹⁾ Se EESK:s yttrande om "Konsekvenserna av dagens utveckling på energimarknaderna för de industriella förädlingskedjorna i Europa" (EUT C 77, 31.3.2009, s. 88), framför allt punkt 1.6.

⁽²²⁾ Se EESK:s yttrande "De internationella avtalen om minskade utsläpp av växthusgaser och deras följder för den industriella omvandlingen i Europa" (EUT C 185, 8.8.2006, s. 62).

⁽²³⁾ ILO:s deklarerationer om principer och grundläggande rättigheter i arbetslivet (1998).

⁽²⁴⁾ Bland annat FN:s Global Compact-initiativ och de internationella redovisningsstandarderna (IFRS, häribland de internationella redovisningsstandarderna). FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter av John Ruggie är också av relevans.

⁽²⁵⁾ Något överdrivet uppgår det till 27 industri- och innovationspolitiska system.

7.5 Naturligtvis har varje medlemsstat rätt att fritt definiera sina egna starka punkter och säkerställa kunskap och infrastruktur under förutsättning att åtgärderna stämmer överens med EU:s bestämmelser. Plattformar för diskussion om erfarenheter kan bidra till att stärka samarbetet mellan grupper av medlemsstater.

7.6 Övervakning och utvärdering av nationella prestationer kan skapa nya möjligheter i förbindelserna mellan regeringar samt mellan regeringar och kommissionen och naturligtvis företag, i synnerhet för det mycket stora antalet företag som internationaliserar sin verksamhet.

7.7 Flera länder har egna innovationsplattformar med nationella mål. Dessa gynnar sällan gemensamma europeiska målsättningar. EESK anser att man bör undersöka hur gränsöverskridande strategier kan bidra till att öka effektiviteten. Bästa praxis bör spridas och diskuteras.

7.8 I de årliga rapporterna bör man analysera kopplingen mellan EU:s industripolitik och nationell politik. På senare tid har medlemsstaterna (Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Spanien och Nederländerna) också offentliggjort politiska dokument om den nationella politiken⁽²⁶⁾. Kopplingen till EU:s målsättningar och åtgärder förblir emellertid svag. EESK uppmanar kommissionen att i sin kommande årsrapport göra en analys av dessa nationella rapporter utifrån ett europeiskt perspektiv.

7.9 Utbyten mellan medlemsstaterna av åsikter om önskvärd industripolitik håller också på att bli vanligare. Praxis av detta slag och konkreta resultat bör spridas i unionen för att ersätta nationella, fokuserade visioner med bredare perspektiv.

7.10 Även regioner och storstadsområden bör ta sitt fulla ansvar. De bör ges möjlighet att utveckla kluster och stärka samarbetet mellan utbildning, kunskapscentrum och näringsliv (exempelvis genom regionala sektorsvisa nät).

7.11 Kommissionens utvärdering bör även täcka resultat och praxis inom specifika områden såsom offentlig upphandling – 17 % av BNP – där nationella målsättningar för industrin enligt analyser fortfarande dominerar, vilket strider mot EU:s direktiv.

7.12 Ett område som man ofta bortser från är militär utrustning. Budgetnedskärningar får ofta negativa följder för försvarsutgifterna. Oberoende utredningar måste leda till att man får mer valuta för pengarna.

7.13 I det sammanhanget betonar EESK behovet av att avlägsna hinder inom EU och utveckla konkurrenskraftiga, gränsöverskridande försörjningskedjor. Spillover- och spinoff-effekter mellan militär och civil produktion bör främjas. Samtidigt bör man överväga en europeisk harmonisering av exportlicenser.

7.14 Ett annat intressant område är allmännyttiga tjänster. Med utgångspunkt i en inventering som kommissionen gör bör man kunna skapa större öppenhet kring gränsöverskridande samarbete och utbyte av välfungerande metoder.

7.15 Utifrån EU:s analyser kan man inhämta intressanta uppgifter om kvaliteten på ett brett spektrum av villkor i medlemsstaterna. Åtgärder måste vidtas för att främja förenklade administrativa förfaranden (utan att det påverkar produktsäkerheten och konsumentskyddet) och minskad finansbörda⁽²⁷⁾. I en del länder pågår redan sådana processer.

Bryssel den 4 maj 2011

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽²⁶⁾ I fokus: Germany as a competitive industrial nation (Tyskland), *Feuilles de route des comités stratégiques de filière* (Frankrike), the Growth Agenda (Storbritannien; kommer inom kort att följas av ett mer utförligt program), *Plan Integral de Política Industrial 2020* (Spanien), *Naar de top: de hoofdlijnen van het nieuwe bedrijfslevenbeleid* (Nederländerna).

⁽²⁷⁾ Stoiber-gruppen.